

Az E. M. E. az 1939. évben is igyekezett mindent megtenni, amit a körülmények megengedtek s amit anyagi ereje valahogyan még megbírt. A mai viharfelhőktől terhes légkörben, amikor a tudomány tekintélyes része is hovatovább a pusztítás eszközeivé válik, a másik része pedig mind halkabb szavúvá csendesül, magyar népközösségünk közvéleményében az E. M. E. tevékenysége fokozódó elismerésben részesül s még több remény hordozójává tétetik. Ma már elértük a célt, amire zajtalanul törekedtünk, hogy magyar társadalmunk csaknem minden olyan tagja, ifjabb és idősebb, akit a tudomány szeretete hevít, az E. M. E.-ben megtalálhatja munkakörét. Anyagi segítséget azonban az Egyesület csak igen szerény mértékben biztosíthat mindaddig, amíg törvényes és jogos igényei meg nem valósulnak. Addig tudományos szakosztályaink csak indításokat adhatnak, kezdő lépéseket tehetnek a megoldásra váró feladat-tömegek felé.

Az E. M. E. választmánya nevében

Dr. Kántor Lajos
titkár.

Jelentés az Erdélyi Múzeum-Egyesület 1939. évi kiadványairól.

Az Erdélyi Múzeum-Egyesület az 1939. évben a következő kiadványokat bocsátotta közre:

1. Erdélyi Múzeum.

Az Erdélyi Múzeumnak az 1939. évben a 44. kötet-jelzésű évfolyama jelent meg 4 füzetben 25 és $\frac{3}{4}$ íven, azaz 412 lap terjedelemben. Fennállása óta a folyóiratnak ez az 52. kötete.

Az évfolyam 44 tudományos közleményt tartalmaz 97 képmelléklettel. A tanulmányok közül kettő — *dr. Györfly István*: Dr. Páter Béla enlékezete, és *dr. György Lajos*: Dr. Rajka László élete és tudományos munkássága — az Egyesület volt két érdemes szakosztályi tisztviselőjének és tudós munkásának az emlékét örökítette meg. *Dr. Bíró Vencel* az Erdélyi Múzeum levéltárában talált adatok alapján rajzolja meg a XVIII. században élt Vay Kata, Teleki Pálné, eddig ismeretlen nevelői arcképét. Az Erdélyben tevékenykedett muzsikás Ruzitskáról írt tanulmányában *Lakatos István*, jórészt szintén a levéltárunk forrásanyagát dolgozta fel. Sor került ebben az évben az 1874-ben alapított „Erdélyi Múzeum“ történetének a megírására is. Az 50 kötet változatos és gazdag multját *dr. György Lajos* főtítkárszerkesztő foglalta össze egy két és félféves tanulmányban.

A felsorolt értekezéseken kívül, melyek a folyóirat egyesületi jellegét tanúsítják, az Erdélyi Múzeum az idén is színes erdélyi honismereti anyag-

ról adhat számot. *Dr. Kristóf György* az erdélyi magyar vidéki hírlapirodalom történetét dolgozta ki 1867-ig, három táblázatba foglalva a sajtótermékek világos áttekintését. *Ferencki Sándor* beható tanulmányt tett közzé a rovásírásunk r jegyéről és *Domokos Pál Péter* egy XVII. századból származó, most előkerült kéziratos énekeskönyv igen jelentős értékű anyagát mutatta be. *László Dezső* Kölcsey Parainesisének nevelési elveit fejtette ki, *Molnár Antal* pedig a zene jelentéséről értekezett. *Herepei János* a kolozsvári ref. kollégium és a Székely Nemzeti Múzeum könyvtárában talált XVII. századi új adatokkal gazdagította a Régi Magyar Könyvtár anyagát. *Dr. Szabó T. Attila* mintaszerű tanulmányt írt a kalotaszegi Bábony község történetéről és településéről, 68 fényképpel és rajzmelléklettel világítva meg tételét.

A Természettudományi Szakosztály hat közleménnyel szerepelt ebben az évfolyamban. *Dr. Balogh Ernő* a hegyeink eljegesedéséhez és az eljegesedés okaihoz nyújtott új adatot, egy másik tanulmányában pedig a maroshévízi és a tusnádi szénsavas ásványvizek lerakódását magyarázta meg. *Bányai János* a kövesedett halikralenyomatokkal foglalkozott. *Dr. Moesz Gusztáv* a székelyföldi gombák és gubacsok új sorozatait állította össze. *Török Zoltán* Segesvár vidékéről közölt geomorfológiai tanulmányokat.

A kisebb közlemények sorában néprajzi, történeti és művelődéstörténeti új adatokkal találkozunk. A könyvszemle rovatban az idén összefoglaló áttekintéseket közzeltünk az újabb magyar művészettörténeti, nevelés-tudományi, néprajzi irodalom termékeiről és a magyar irodalomtörténetírás legújabb eredményeiről. A nyelvművelést, melyet 1935. óta rendszeresen és kitartóan folytat az Erdélyi Múzeum, ebben az évfolyamban 14 figyelemreméltó közlemény szolgált. Az erdélyi magyar könyvtermelésnek évről-évre való pontos bibliográfiai számontartása is az Erdélyi Múzeum gondjai közé tartozik. Az idén az 1938. év termésének a felsorolását és statisztikai adatait állította össze *Valentiny Antal*, 261 munkát véve számba, mellyel a romániai magyar irodalom termelése az 1919—1938. években 5696 műre szaporodott. Az Egyesület mai életéről három közlemény jelent meg.

Az Erdélyi Múzeum 1939. évi vaskos kötete méltónak látszik az Egyesület multjához és tudományművelő rendeltetéséhez. Hálás elismerés illesse a hozott áldozatokért és köszönet a munkatársaknak a folyóirat tudományos feladatainak előmozdításáért.

2. Erdélyi Tudományos Füzetek.

Az 1939. évben az Erdélyi Múzeumnal kapcsolatos Erdélyi Tudományos Füzeteknek 11 száma jelent meg, mégpedig *Makkai Endre—Nagy Ödön*: Adatok téli néphagyományaink ismeretéhez; *dr. Szabó T. Attila*: Bábony története és települése (68 képpel); *dr. György Lajos*: Az „Erdélyi Múzeum” története (1874—1937); *Fábián Béla*: Nagykend helynevei; *Herepei János* és *Szabó T. Attila*: Levéltári adatok faépítészetünk történetéhez. I. Fatemplomok és haranglábak; *dr. Szabó T. Attila*: Levéltári adatok faépítészetünk történetéhez. II. Székely kapuk és fazarak; *dr. Kristóf György*: Az erdélyi magyar vidéki hírlapirodalom története a kiegészítésig; *dr. György*

Lajos: Dr. Rajka László élete és tudományos munkássága; *Lakatos István*: A muzsikus-Ruzitskák Erdélyben; *Valentiny Antal*: Románia magyar irodalmának bibliográfiája, 1938. év; *Domokos Pál Péter*: Zemplény János kéziratok énekeskönyve (XVII. század).

Ezzel a 11 füzetrel, amely kereken 30 ívet tesz ki, tehát 4 és $\frac{1}{4}$ ívvel nagyobb a folyóirat idei terjedelménél, az Erdélyi Tudományos Füzetek című vállalatunk a 113. sorszámhoz érkezett el.

3. Vándorgyűlési Emlékkönyv.

Az 1939. évben kiadásra került a Tordán, 1938. augusztus hó 28—30. napjain tartott, tizenötödik vándorgyűlés Emlékkönyve. Ez a kiadvány a vándorgyűlés történetét s a négy szakosztály 14 előadását tartalmazza, 6 és $\frac{3}{4}$ íven 108 lap terjedelemben. Az emlékkönyvet megküldöttük a tagsági díjat fizetett egyesületi tagoknak, a csereviszonyban álló folyóiratoknak és a tudományos testületeknek.

Az E. M. E. Orvostudományi Szakosztálya 1939. augusztus hó 1-én dr. Koleszár László szerkesztésében megjelentette a tordai XV. vándorgyűlés keretében tartott IV. orvoskongresszusának munkálatait tartalmazó Emlékkönyvét. A 84 oldalas mű a régi emlékkönyvek formájában és kivitelében került ki a nyomdából. Az Emlékkönyv tartalmazza a tordai orvoskongresszus történetét, dr. Koleszár László elnöki megnyitóját és az ott elhangzott 35 előadás bővebb kivonatát. Kár, hogy az előadásokhoz fűződő hozzászólások — anyagi okok miatt — nem kerültek az Emlékkönyvbe. A mű végén minden egyes előadásról francia és német nyelvű összefoglalás olvasható.

Az 1939. év folyamán megjelent fenti 14 kiadvány 105 közleménnyel 1084 nyomtatott lap, azaz 67 és $\frac{3}{4}$ ív terjedelmű. A nyomdaköltségekre, a kiadóhivatali ügykezelésre és az írói tiszteletdíjakra az Egyesület 138.000 lej fordított. A 227.905 lej összes kiadásunkat a 203.870 lej bevétel nem fedezte. A különbözet az 1940. évet 24.035 lejjel terheli meg. Ha az elmúlt év 35.214 lejes hiányával szemben az idén némi javulás mutatkozik is, úgy látszik, hogy az anyagi nehézségek hínárjából bajosan tudunk kivergődni.

Két ötéves évkör telt el, mióta az Erdélyi Múzeum-Egyesület tudományos működését a kiadványokkal, amelyek 1917-ben megszűntek volt, 1930-ban újból megindította. Néhány számadatban összegezzük Egyesületünknek az elmúlt tíz esztendőben kifejtett tudományos tevékenységét. Az eredmény: 10 kötet Erdélyi Múzeum, 8 kötet Emlékkönyv és 92 darab Erdélyi Tudományos Füzet. Ez a 110 kiadvány 8180 lap, azaz 511 és $\frac{1}{2}$ ív terjedelmet jelent és 1261 tudományos közleményt foglal magában.

Ez a hatalmas mennyiség, gondterhes idők bélyegét viseli magán, de egyszersmind olyan belső értéket jelent, amelytől a jövő sem fogja megtagadni elismerését. Az eltelt tíz esztendő tudományos termelésére az Egyesület azzal a nyugodt lelkiismerettel tekinthet vissza, hogy mindent megtett, ami erejétől telt, amit az idő megkívánt s amire hivatása kötelezte.

Dr. György Lajos
főtitkár, szerkesztő